

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar acordat prin Programul „Drepturi Fundamentale și Cetățenie” al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații intră în responsabilitatea Centrului de Resurse Juridice și nu reflectă în niciun fel punctele de vedere ale Comisiei Europene.

RAPORT DE MONITORIZARE

Realizat de

în urma vizitei inopinate în

CENTRUL DE RECUPERARE SI REABILITARE NEUROPSIHICĂ PENTRU COPII
LUGOJ, TIMIȘ

Data și durata vizitei:

27 februarie 2014, începând cu orele 9:30 (aproximativ 3 ore)

Echipa de monitorizare :

Georgiana Pascu, director program, „Pledoarie pentru demnitate”, Centrul de Resurse Juridice

Silvia Tăbușcă, monitor-expert drepturile omului, jurist, Centrul de Resurse Juridice

Raluca Icăl, monitor-expert drepturile omului, psiholog, Centrul de Resurse Juridice

1. INFORMAȚII GENERALE

În data de 27 februarie 2014, experții Centrului de Resurse Juridice au realizat o vizită inopinată de monitorizare a modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități mintale ce sunt beneficiari ai serviciilor sociale oferite de Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Copii din str. Făgetului nr. 158, Lugoj, jud. Timiș (tel: 0256337409, email: crnch.lugoj@yahoo.com).

Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Copii - Lugoj este o unitate de drept public, subordonată DGASPC Timiș. Centrul are ca scop îngrijirea, educarea și reabilitarea copiilor cu dizabilități mintale care beneficiază de măsura plasamentului și a copiilor cu dizabilități mintale din comunitate care au nevoie de servicii de recuperare.

Centrul oferă următoarele servicii: îngrijire și educație; socializare și petrecere a timpului liber; servicii de recuperare și reabilitare. Pentru a putea oferi servicii de calitate, Centrul are organizate săli/ateliere/cabinete dotate corespunzător, după specificul fiecăruia: kinetoterapie, hidroterapie (piscină interioară), sală senzorială, de discriminare a percepției vizuale, meloterapie, de socializare, ludoterapie, de arteterapie, atelier de țesut covoare (neutilizat la momentul vizitei), atelier de ceramică, cabinet de logopedie, seră și piscină exterioară.

2. BENEFICIARI

Beneficiarii Centrului sunt copii cu afecțiuni mintale asociate cu alte tipuri de deficiențe - motorie, vizuală, auditivă, cu vârste cuprinse între 2 și 18 ani (deși în practică erau cazați și beneficiari mai mari), lipsiți temporar sau definitiv de îngrijire părintească, și copii cu dizabilități din comunitate (familii naturale sau substitutive), care au nevoie de servicii specializate.

La momentul vizitei, în Centru se aflau 51 de beneficiari, iar 12 dintre aceștia erau imobilizați la pat.

Beneficiarii din acest Centru au o varietate foarte largă de probleme. Majoritatea sunt beneficiari cu dizabilități severe, 12 dintre ei imobilizați, fără abilitatea de a se hrăni singuri sau de a primi hrană solidă, care nu au control sfincterian. Beneficiari cu vârste mai mari de 18 ani erau cazați împreună cu copii cu vârsta sub 7 ani datorită faptului că aveau aceleași probleme de sănătate. Experții au constatat că beneficiarii erau cazați fără a se ține cont de sex sau vârstă, iar personalul a subliniat că se recurge la această măsură pe motiv că ei nu-și dau seama și nu conștientizează diferențele. De asemenea, au fost identificate multe situații în care beneficiari adolescenți și tineri cu dizabilități intelectuale ușoare participau la activități alături de beneficiari adolescenți cu întârziere severă de intelect sau cu copii mici cu intelect liminar.

3. ASISTENȚĂ JUDICIARĂ

Beneficiarii nu au acces la nicio formă de asistență juridică; nu sunt informați cu privire la procedurile judiciare pe care le au la dispoziție nici de către personalul Centrului și nici de către alți reprezentanți ai instituțiilor publice sau ai ONG-urilor.

Beneficiarii cu care experții au vorbit au afirmat că nu vor să fie în acest Centru deoarece își doresc să se întoarcă în familie sau să se încerce integrarea lor în comunitate. Un beneficiar, în vârstă de 13 ani, care a fost în asistență maternală de două ori a ajuns în Centru, în urmă cu doi ani, fără să fie întrebat sau audiat de instanță sau Comisia de protecție a copilului dacă dorește să rămână la asistentul maternal sau vrea să îi fie schimbată măsura și să ajungă în Centru. Ca urmare a discuțiilor cu beneficiarul, dar și cu personalul Centrului, experții au constatat că relația dintre acest beneficiar și asistentul maternal la care a fost este una foarte bună, fiind des vizitat

de familia substitutivă. Mai mult, de sărbătorile de iarnă a fost la aceștia pe care îi iubește – ne subliniază beneficiarul.

O altă beneficiară care a insistat să vorbească cu noi, ne-a lăsat să înțelegem că este abuzată sexual de alți beneficiari și că vrea să fie mutată din acest Centru sau să facem cumva să fie luată acasă de familie care nu o mai vizitează de câțiva ani. Încercând să aflăm mai multe despre situația de abuz, aceasta a refuzat să dea detalii spunând că îi este frică să ne povestească. În comentariile făcute cu privire la acest aspect, a menționat numele unui angajat care o duce într-o încăpere din spate, fără să vrea să dea detalii despre ce se întâmplă acolo. Întrebată dacă a vorbit cu psihologul despre asta, ne-a comunicat că nu este psiholog în Centru și nu are cui să îi spună nimic despre ce i se întâmplă.

Experții au constatat că niciunul dintre beneficiari nu își cunoștea drepturile, nu exista o procedură internă cu privire la posibile plângeri și nicio altă posibilitate de sesizare a posibilelor încălcări grave ale drepturilor beneficiarilor.

4. CONDIȚII DE CAZARE

Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Copii funcționează în 2 clădiri, împărțind același spațiu exterior cu alte 2 clădiri în care funcționează un centru pentru adulți cu dizabilități intelectuale. Toate clădirile sunt foarte vechi, aflate într-o stare avansată de degradare. Într-una dintre clădiri se regăsesc birourile administrative, sala senzorială, de discriminare a percepției vizuale, meloterapie, de socializare, ludoterapie, de artterapie, un atelier de țesut covoare, un atelier de ceramică. În cea de-a doua clădire se află sala de mese și bucătăria, dormitoarele, băile, iar la mansardă săli de terapie (logopedie, kinetoterapie, ludoterapie) și o sală de întâlnire.

Centrul era supraaglomerat la momentul vizitei. Dormitoarele aveau o suprafață foarte mică pentru numărul de beneficiari care erau cazați în fiecare cameră. Într-un dormitor, D1, erau 8 paturi de 1 persoană și un pătuț de copil mic. Între paturi mai era spațiu doar cât să se deplaseze

o persoană. Aici erau cazate 2 fete și 7 băieți, cu vârste cuprinse între 7 și 20 de ani. Majoritatea nu se puteau alimenta singuri și nu se puteau deplasa. Aspectul beneficiarilor era neîngrijit, miroseau urât, hainele și lenjeriile erau murdare, saltele de pe paturi uzate, iar paturile de diverse dimensiuni degradate. În aceeași încăpere erau două dulapuri pline cu haine și încălțăminte vechi, degradate, ce nu păreau folosite. Nu existau haine personale; toate erau la comun pentru cei 9 beneficiari din acest dormitor.

În celelalte 4 dormitoare erau: în două dintre ele, 6 și 8 paturi înghesuite, iar în alte două erau 10 și 12 paturi din lemn suprapuse. Fiecare dormitor avea câte un dulap plin cu haine. La cazarea beneficiarilor nu se ține cont de vârsta sau sexul acestora. Ultimele 2 dormitoare arătau mai îngrijit și erau mai curate. Băile nu aveau uși la toalete și la dușuri; exista numai ușa de la intrarea în baie. 26, respectiv 25, de persoane foloseau o baie cu 6 cabine de duș. Într-o baie, pe o saltea și cu furtun instalat la duș, erau spălate persoanele care nu se puteau deplasa singure.

Sala de mese era neaerisită, cu miros intens de mâncare stricată. Mâncarea nu este preparată în Centru, iar beneficiarii primesc mâncare în afara meselor doar dacă mai rămâne de la masa precedentă. La momentul vizitei, într-o galeată de tablă, neacoperită, aflată pe masa din bucătărie era orez gătit primit în seara precedentă. Întrebată o infirmieră dacă acesta urma a fi servit la masa de prânz, a negat. Experții nu au înțeles de ce era păstrat în acele condiții și de ce se afla în bucătărie dacă nu se urmărea servirea lui și a solicitat personalului să îl arunce imediat.

5. TRATAMENT MEDICAL

Toți beneficiarii se aflau sub tratament medical, toți având un diagnostic psihiatric. În permanență este un asistent medical în Centru. Beneficiarii au acces la serviciile spitalului din oraș atunci când este nevoie.

Nu exista, la momentul vizitei, un registru al conțenționarilor deoarece personalul a menționat că nu se recurge la această măsură, deși mulți beneficiari aveau o dizabilitate severă sau gravă. Unii

dintre beneficiari prezintau semne de suprasedare: lentoare în vorbire, privire încețoșată, viteză de reacție scăzută. Nu exista nicio încăpere care să poată fi folosită ca izolator. Personalul a menționat că atunci când un beneficiar este agitat, este plimbat în curte, chiar și în perioada rece.

Centrul nu are un psiholog propriu. La nevoie, printr-o solicitare scrisă adresată DGASPC Timiș, aceasta trimite în Centru un psiholog, pentru câteva ore, care să ofere asistența necesară beneficiarilor.

6. ACTIVITĂȚI

Fiecare persoană găzduită în Centru de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Lugoj ar trebui să beneficieze de asistență medicală, socială și psihologică, în vederea asigurării unui nivel decent de îngrijire, recuperare, reabilitare și inserție socio-profesională.

Activitățile desfășurate în cadrul Centrului ar trebui să se desfășoare în baza unui planul individual de intervenție, document care stabilește în detaliu obiectivele, etapele și acțiunile care vor fi întreprinse de personalul responsabilizat, pentru a răspunde tuturor cerințelor de sănătate, îngrijire, recuperare și reabilitare a beneficiarilor.

În acest sens sunt desfășurate următoarele activități de îngrijire a beneficiarilor: cazare, hrănire (prin pasare mâncării unui număr de 11 beneficiari), igienă personală (baie de două ori pe săptămână: marțea și vinerea), supravegherea și menținerea sănătății, administrarea tratamentului, sprijin și ajutor în îndeplinirea activităților de viață cotidiană etc. De asemenea, sunt desfășurate activități privind creșterea gradului de autonomie a beneficiarilor: dezvoltarea autonomiei personale (autoservire și autogospodarire, dezvoltarea capacităților psihoindividuale necesare adaptării la mediu), artterapie, meloterapie, ergoterapie, consiliere psihologică la cerere, kinetoterapie.

Centrul își propune și activități privind sprijinirea beneficiarilor pentru a deveni membri cât mai activi și mai responsabili ai comunității de apartenență, pentru a menține o relație strânsă cu familia și comunitatea locală prin informare și consiliere socială, pregătirea pentru viața independentă, socializare și petrecerea timpului liber, îndrumare vocațională, asistență socială..Copiii cu nevoi speciale, cu vârsta cuprinsă între 2-18 ani sunt integrați în activități educațional-recuperatorii organizate pe grupe și beneficiază de terapii specifice (individuale) în funcție de problemele/nevoile fiecărei persoane în parte, instituției revenindu-i rolul de ocrotire, învățare, recuperare, terapie și integrare socială într-o măsură cât mai mare.

Activități desfășurate:

- activități de îngrijire;
- activități educative, de stimulare senzorio-motorie, cognitivă, de formare a autonomiei personale, de socializare și petrecere a timpului liber;
- kinetoterapie, hidroterapie și masaj;
- logopedie;
- ergoterapie/terapie ocupațională-ludoterapie, artterapie, meloterapie;
- consultații medicale ale copiilor, precizarea diagnosticului, prescrierea tratamentului;
- activități în atelierele de lucru- confecționare covoare, pictură, desen, colorat, modelaj etc.

23 de beneficiari frecventează cursurile Școlii speciale din apropiere unde au acces la activități și servicii suplimentare, în conformitate cu nevoile fiecăruia.

7. CONTACT CU EXTERIORUL

Majoritatea beneficiarilor nu mai au legături cu membri ai familiei, deși peste 90% nu își doresc să fie acolo, ci cu familia. Se iese periodic în oraș, însă nu sunt primiți prea bine de către localnici. Au fost încheiate parteneriate cu alte școli din Lugoj cu care sunt organizate activități comune de sărbători. Nu sunt ONG-uri care să îi viziteze sau cu care să fi dezvoltat parteneriate.

8. RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI

În urma discuțiilor cu personalul și cu beneficiarii, experții CRJ au constatat că unele drepturi ale beneficiarilor nu sunt respectate.

E. în vârstă de 14 ani, afirmă că a fost mutată de la alt centru de plasament din oraș în urmă cu 2 luni pentru a fi alături de fratele ei în vârstă de 16 ani, F., care vorbește foarte puțin având întârziere mintală. E afirmă că mai are încă 2 surori mai mari, precum și mamă și tată. E a spus că un infirmier „mă bate cu palma și cu pumnii, mă pune să fac genoflexiuni”, ” m-a violat, m-a legat de mâini și de picioare de pat, vine peste mine în baie și nu mă lasă în pace. D-na L. mă apără. Mai sunt și alte fete în situația asta”. De asemenea, E afirmă că și ea este uneori violentă cu personalul sau cu alți beneficiari.

O altă beneficiară majoră, N., care se flă de mult timp în Centru și care este singura care confecționează covoare, având tulburări de comportament, afirmă că se plictisește și că s-a săturat de schimbat scutecele altor beneficiari. A mai menționat că „doamnele îi bat pe copiii” și dă exemplu concret două angajate care recent au bătut un alt beneficiar pentru că a încercat să fugă din Centru. Și ea a afirmat că același infirmier o lovește câteodată și o strânge de gât. A menționat că are o relație intimă, voluntară, cu un alt beneficiar și că vrea să plece din Centru ca să locuiască cu prietenul ei.

Un alt beneficiar în vârstă de 17 ani, cu o ușoară întârziere mintală, a afirmat că se află în Centru din 2009, când a fost adus cu mașina de soțul asistentei maternale la care fusese în grijă mai mulți ani, alături de fratele său și de alți copii. Fratele, cu probleme mai mari de comportament și înțelegere este uneori violent. La momentul transferului în Centru nu a fost informat despre locul în care va merge și nu i s-a cerut părerea în acest sens; știe doar că asistenta maternală nu a mai putut să aibă grijă de ei deoarece a plecat în Germania. Avea o zgârietură la mână. Întrebat ce s-a întâmplat a afirmat ca același infirmier menționat și de alși beneficiari l-a lovit cu bățul, care l-a mai lovit și altă dată. Acest beneficiar are pe parcursul interviului un comportament submisiv,

vizibile semne de anxietate, timiditate, mimică imobilă, liniară, nu zâmbește, dar nici nu se încruntă, pare apăsător, blocat, împietrit emoțional; vorbește puțin, monosilabic.

Din discuțiile purtate cu beneficiarii au rezultat următoarele:

- unii beneficiari nu au fost informați și consultați cu privire la transferul lor în acest Centru;
- beneficiarii nu au fost informați asupra drepturilor pe care le au și nu își cunosc libertatea de comunicare;
- beneficiarii nu știu că pot formula plângeri cu privire la încălcarea drepturilor lor, mai ales în situații de abuz fizic sau emoțional, și nu există un registru cu astfel de plângeri (nici procedură internă de soluționare a acestora).

Niciunul dintre beneficiarii cu care experții au vorbit nu pare a fi mulțumit de ceea ce se întâmplă în acest Centru.